

Finland – världens lyckligaste land

FN:s [*World Happiness Report*](#) konstaterar för fjärde året i rad att finländarna anses vara världens lyckligaste folk. Minnesgoda som läst **Arto Paasilinnas** roman *Kollektivt självmord* och som påstår sig aldrig sett någon nykter finländare som verkat lycklig får ompröva sin inställning.

Inledningen till Paasilinnas roman lyder "*Finnarnas mäktigaste fiende är svårmodet, dysterheten, den bottenlösa apatin*". Nu har alltså en vetenskaplig rapport ännu en gång motbevisat detta.

Vi åker varje år bil längs Riksväg Åtta, som klyver Österbottens slättland nästan linjalrätt från Kristinestad till Karleby. På bägge sidor, i den tidvis mycket smala språkcremsan, bor en tredjedel av Finlands knappt 300 000 svenskar. De allra svenskaste av dem, en stor del, kan inte finska överhuvudtaget. Det dagliga livet framlevs utan någon kontakt med befolkningsmajoriteten. I söder går språkgränsen skarp mot landskapet Satakunda i Merkarvia (svenska Sastmola). Kommunen var länge tvåspråkig men är nu helt förfinskad.

Förbi oss i svensktrakterna flimrar hundratals växthus och snygga rödfärgade hus och gårdsplaner. Vi åker genom det som kallas *Rågens rike*, en företagarregion präglad av välstånd och entreprenörskap.

Byarna heter Tjock och Pjelas, *Pörtom* och *Solf*. Invånarna är ättlingar till de fiskare och småbrukare som började flytta från det nuvarande Sverige till den numera finländska kusten någon gång på 1100-talet. Härifrån har människor traditionellt emigrerat till Amerika och Sverige, i början av förra seklet och under 1970-talet. Och fortfarande är kontakten med grannlandet Sverige här tätare än på andra håll.

Här är det svenska veckotidningar och svensk tv som gäller. De svensktalande österbottningarna fick därför problem när de analoga tv-sändningarna släcktes ner 2007. Dessa bygder hade haft tillgång till svensk tv sedan Rom-olympiaden 1960. Detta bland annat tack vare sändaren i Vännäs utanför Umeå och så kallade slavsändare i Österbotten som förstärkte signalerna. Inför nedsläckningen krävde hela Kvarkenområdets befolkning, av respektive departement i Finland och Sverige, att den skulle göras utan några avbrott i skarven mellan analogt och digitalt. Så skedde också.

Men finnarna några mil in i landet, hur kom de dit? De hade sitt urhem någonstans nära Kaukasusbergen. Därifrån började språket för några tusentals år sedan vandra norrut. På vandringen uppstod kontroverser och tvister, några ville stanna kvar, några fortsätta åt ett annat håll. En stor grupp stannade i det nuvarande Ungern. De var stolta typer som kallade sig själva för magyarer, det vill säga människor. Många gick norrut mot Sibirien.

När finnarna kom till det land som kallas Finland var det över Finska viken och via Karelska Näset. Då bodde där redan det samiska folket. Finnarna trängde upp samerna i norr. Sedan fick det finska folket underkasta sig den svenska och sedan den ryska makten. Språket utvecklades snabbt, och lånade ord från svenskan och ryskan. Det dröjde dock länge innan finska språket fick samma status som svenskan.

Inte förrän 1919 kom **Aleksis Kivis** storverk *Sju bröder* ut i svensk översättning. En svensk recensent skrev:

"I "Sju bröder", ett diktverk som har den odödliga folkepikeens bredd, tyngd och ädelt naturvuxna form, som liknar Iliaden och Domareböckerna, skildrar han detta folk av skogsmänniskor på övergången till bondestadiet som instinktmänniskor som lära sig arbete och självbehärskning, av barnsligt fantasifulla, asiatiskt färgade naturvarelser, som manligt möta och med en väldig gemensam kraftansträngning tillägna sig den

västerländska livsordningen som Sverige fört in i Finland. De sju bröderna från Jukola äro pionjärerna för den nya finska kulturstam, vars roll i norra Europa vi ännu kanske blott ana. Men de äro också i sin laglöshet, sin flykt till den hemvana ödemarken, sina plötsliga lynnesväxlingar representanter för ett urfolk, som vi haft grannskap med i tusen år utan att riktigt lära känna. De sju Jukola-bröderna lär oss rätt förstå både Runebergs idealfinnar och folket från 1918. Få böcker torde vara mer läsvärda än Alexis Kivis "Sju bröder". Det är stor dikt och betydelsefull verklighet på en gång."

Det har diskuterats livligt och ibland hetsigt om skillnaderna i finskt och svenskt kynne. Kusttrakternas svenskar vänder sig mot havet och Sverige medan finnen är en skogens och insjöstrandens bebyggare med rötterna österut. Svensken ansågs vara praktisk, utåtriktad och gladlynt medan finnen karaktäriserades som melankolisk, inåtvänd, djupsint, poetisk med dragning åt fanatism i både religion och politik.

Ingen fråga engagerade dock sinnena i 1800-talets Finland som den om nationens språk. Vissa ansåg att en förfinskning måste ske. Andra däremot hävdade att svenskan och den västerländska traditionen var viktig för den finska nationen. Under en period var det populärt att förfinska namnet. Fortfarande gäller att språkfrågan med jämna mellanrum dyker upp som ett tvisteämne mellan de finsk- respektive svenskspråkiga. Det stora populistpartiet Sannfinländarna vänder sig ibland emot svenska språket.

FN:s World Happiness Report sammanställer årligen mått på bland annat förtroende för myndigheter, psykisk hälsa, inkomstskillnader, livslängd och känsla av gemenskap och ömsesidig tillit.

Text: Rolf Karlman

Foto: Pixabay

Artikeln har tidigare varit publicerad i Opulens.